

Kockázatos üzlet

ki nyer és ki veszít, ha a
GMO-kat nem ellenőrzik?

2024. december

Kinek kedvez a kockázatértékelés deregulációja?

A három óriáscég

A GMO-kra vonatkozó kockázatértékelés deregulációjának legnagyobb nyertese az agrobiznisz három óriáscége, a Bayer, a Corteva és a Chem China/Syngenta. Ezek a vállalatok uralják a GMO-piacot, és jelentős előnyökhöz jutnak, ha a biztonsági ellenőrzéseket megszüntetik. A szabályozási akadályok eltörlésével csökkenthetik az engedélyezési költségeket, csakúgy, mint a lehetséges káros hatások vizsgálatának költségeit, és megerősíthetik az európai mezőgazdasági piac feletti hatalmukat.

A többek között a három óriáscéget is képviselő lobbicsoport, a Croplife tanulmánya¹ szerint a „klasszikus” GMO-k kifejlesztésének és engedélyezésének költségei 2017 és 2022 között nemzetközi szinten átlagosan 115 millió dollárra rúgnak.²

SZÁMOS NGT³ -TERMÉKET HAGYOMÁNYOS NEMESÍTÉSI TECHNIKÁKKAL IS ELŐ LEHETNE ÁLLÍTANI, BÁR KEVÉSBÉ PRECÍZEN, KEVÉSBÉ HATÉKONYAN ÉS SOKKAL IDŐIGÉNYESEBBEN. AMENNYIBEN AZ EREDMÉNYŰL KAPOTT GENO- ÉS FENOTÍPUS A HAGYOMÁNYOS NEMESÍTÉS EREDMÉNYEIHEZ HASONLÓ, AZ EMBERI/ÁLLATI EGÉSZSÉGRE ÉS A KÖRNYEZETRE GYAKOROLT KOCKÁZAT IS HASONLÓ A HAGYOMÁNYOS NEMESÍTÉSŰ NÖVÉNYEKHEZ. EZÉRT EZEK A NÖVÉNYEK NEM IGÉNYELNEK KÜLÖN FORGALOMBA HOZATAL ELŐTTI KOCKÁZATÉRTÉKELÉST.⁴

Állapította meg az Euroseeds.

A
3
ÓRIÁSCÉG

Ki veszít az új GMO-k kockázatértékelésének deregulációjával?

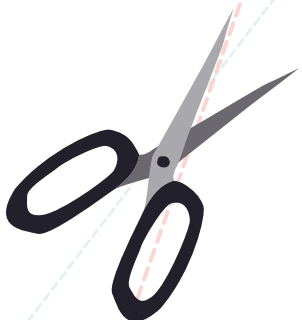
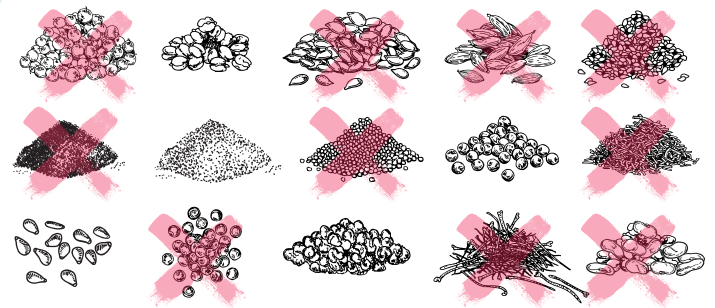
1. A természet

A biotech cégek azt állítják, hogy az új GMO-k gyakorlatilag ugyanolyanok, mint a hagyományos módon nemesített növények.⁵ A kártevő- vagy penészgomba-ellenállóság érdekében végzett genetikai módosításokat a hagyományos, évezredek óta alkalmazott szelektív nemesítési gyakorlathoz hasonlítják.⁶ Ez az összehasonlítás félrevezető: a hagyományos módszerekkel ellentétben az új GMO-k egyedi környezeti kockázatokat jelentenek, például genetikai szennyeződést, és felgyorsítják a monokultúrák terjedését. Ezek mindegyike megzavarhatja az ökoszisztémák működését és károsíthatja a biológiai sokféleséget. A génszerkesztés a növényekben új toxinok és allergének váratlan termelődéséhez is vezethet.⁷ A független kutatások és a közfinanszírozás hiánya miatt azonban sok olyan hatás, amelyet a GMO-k a természetbe kerülve gyakorolhatnak, rejtve maradhat. A francia Élelmiszerügyi, Környezetvédelmi, Munkahelyi Egészségügyi és Biztonsági Ügynökség (ANSES) a kockázatértékeléshez eseti megközelítést javasolt.⁸ Ausztria, Lengyelország, Olaszország, és Németország hatóságai, valamint öt érintett hatóság kutatói már 2021-ben az új GMO-k környezeti hatásainak konkrét ellenőrzését javasolták.⁹ Az uniós jogalkotók azonban eddig elutasították e hatóságok véleményét.

A legtöbb potenciálisan kockázatos termékre vonatkozó kérelmet 10 évre engedélyezik. A deregulációs törvény azonban azt sugallja, hogy egy tagállam egyetlen szántóföldi kísérlet elvégzése után határozatlan időre forgalomba hozhat egy ilyen terméket. Még ha káros hatásokat észlelnének is, az új GMO-kat akkor is forgalmazhatnák és értékesíthetnék a lakosság körében, gyakorlatilag örökre.

2. A fogyasztók

A génszerkesztés a toxinok és allergének új és előre nem látható kombinációihoz vezethet a növényekben. Ha egy szervezetben több gént módosítanak, az úgynevezett multiplexelés során olyan új fehérjék vagy molekulák jöhetnek létre, amelyeknek az emberre gyakorolt hatása ismeretlen.¹⁰ A fogyasztóknak joguk van ahhoz, hogy biztosak lehessenek abban, hogy az élelmiszerekben található, potenciálisan káros összetevők alapvető biztonsági ellenőrzéseken menjenek keresztül, mielőtt az EU-ban forgalomba kerülnének, és hogy az uniós intézmények az elővigyázatosság elvét alkalmazzák a jogalkotás során.

A jelenlegi uniós jogszabályok szerint a génmódosított szervezetek új generációjának (új GMO-k) kockázatértékelésen kell átesniük, mielőtt élelmiszerként, takarmányként vagy vetőmagként forgalomba kerülnének. Ennek célja a polgárok, az élővilág és a haszonállatok védelme a nem tesztelt GMO-k potenciálisan káros hatásaitól. Az agrobiznisz óriáscégei azonban azért lobbiznak, hogy ezeket a biztosítékokat megszüntessék a GMO-k új generációja esetében, és azt szorgalmazzák, hogy azokat mindenféle hatásvizsgálat nélkül lehessen értékesíteni és termesztetni az EU-ban.¹¹

Az agrobiznisz óriáscégei egyrészt szabadalmat követelnek az új GMO-k kifejlesztése során megvalósuló innovációra. Másrészt azt állítják, hogy az új GMO-k ugyanolyan biztonságosak, mint bármelyik hagyományos nemesítéssel kifejlesztett növény, és ezt az állítást az EU döntéshozói olyan új jogszabályokba ültetik át, amelyek ezen új GMO-k deregulációját eredményezik. Erre az állítólagos biztonságra alapozva az új jogszabály eltöröl minden ellenőrzési követelményt. A deregulációs törvény értelmében, ha egy új GMO terméket vagy vetőmagot egyszer már engedélyeztek a piacon, az engedély végleges - ez a megközelítés ellentmond más hatályos uniós jogszabályoknak, például a GMO-kra és a „növényvédőszerre” vonatkozó jogszabályoknak. Még akkor is, ha később káros hatásokat állapítanak meg és mutatnak ki, a vállalatoknak örökre megmarad a joguk az élelmiszerek, takarmányok és vetőmagok forgalmazására.

Az új uniós deregulációs jogszabály két kategóriába sorolja az új GMO-kat. Az első kategóriába azok a GMO-k tartoznak, amelyek módosítása nem érinti 20-nál több nukleotid kicserélését vagy beillesztését.¹² Ezen új GMO-k esetében a törvény nem követel meg engedélyezési eljárást, kockázatértékelést, illetve nem tartalmaz előírást a kimutatási módszerekre vonatkozóan. A címkézési kötelezettségek nem elégségesek, és nincs előírva a nyomon követés sem. A definíció alapján az új GMO-k több mint 94%-a ebbe a kategóriába fog majd tartozni.¹³

Következtetés

Az Európai Bizottság és az Európai Parlament a három óriáscég oldalára állt a dereguláció kérdésében, és elfogadta az ipar azon álláspontját, hogy a legtöbb új GMO ugyanolyan biztonságos, mint a hagyományos növények. Ez az álláspont szabad kezet ad a biotechnológiai iparnak, hogy továbbra is úgy működjön, ahogyan akar.

Ez a széleskörű dereguláció csökkentheti a költségeket az olyan milliárdos vállalatok számára, mint a Bayer, a Corteva és a Syngenta, de a természetet és a fogyasztókat érintő hosszú távú károk és költségek súlyosak lehetnek. Ha ezek a termékek egyszer már bejutottak a piacra, hatásuk kiküszöbölése szinte lehetetlen lesz, és visszafordíthatatlan következményeket hagynak maguk után. Összességében az EU jelenlegi irányvonala a vállalatok érdekeit helyezi előtérbe a közegészséggel és a környezetbiztonsággal szemben.

Jegyzetek

- 1 <https://croplife.org/wp-content/uploads/2022/05/AgbiolInvestor-Trait-RD-Branded-Report-Final-20220512.pdf>
- 2 Croplife *Time and Cost to Develop a New GM Trait* (04/2022) p. 30
- 3 Az Európai Bizottság anyagaiban az új GMO-kat "új génkezelési technikáknak" (New Genomic Technics /NGT/ nevezik)
- 4 https://www.amsem.ro/ImageHandler.ashx?UploadedFile=true&pg=d63ee450-0f3a-4e83-b811-127758e634a0&image=~/_App_Data/UserImages/File/ESA/2021/PBI%20Advocacy%20Brief%20ESA.pdf
- 5 Euroseeds, *Presentation of the EC Study On New Genomic Techniques to the AgriFish Council on 26th/27th May* (05/2021) <https://euroseeds.eu/app/uploads/2021/05/21.0268.2-Final-VC-letter-to-Council-NGT-Study-25-05-2021.pdf>
- 6 Petra Kostolaniova, *The Potential of New Genomic Techniques in Agriculture* (11/2023), Croplife, <https://croplifeeurope.eu/the-potential-of-new-genomic-techniques-in-agriculture/>
- 7 Eckerstorfer, M.F., Heissenberger, A., Reichenbecher, W., Steinbrecher, R.A., Waßmann, F. (2019). An EU perspective on biosafety considerations for plants developed by genome editing and other new genetic modification techniques (nGMs). *Front Bioeng Biotechnol* 7:31 doi: 10.3389/fbioe.2019.00031
- 8 <https://www.anses.fr/en/system/files/infographieNTG-GB.pdf>
- 9 Eckerstorfer, M.F., Grabowski, M., Lener, M., Engelhard, M., Simon, S., Dolezel, M., Heissenberger, A., Lüthi, C. (2021) Biosafety of genome editing applications in plant breeding: Consideration for a focused case-specific risk assessment in the EU. *biotech* 10, <https://doi.org/10.3390/biotech10030010>
- 10 <https://www.anses.fr/en/system/files/infographieNTG-GB.pdf>
- 11 https://www.amsem.ro/ImageHandler.ashx?UploadedFile=true&pg=d63ee450-0f3a-4e83-b811-127758e634a0&image=~/_App_Data/UserImages/File/ESA/2021/PBI%20Advocacy%20Brief%20ESA.pdf
- 12 Annex 1 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c88fe9ac-1c06-11e6-806b-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2&format=PDF
- 13 Front. Genome Ed., 14 March 2024, Sec. Genome Editing in Plants, Volume 6 - 2024 <https://www.frontiersin.org/journals/genome-editing/articles/10.3389/fgeed.2024.1377117/full>

Írta: Mute Schimpf. **Szerkesztette:** Joseph Attlee, Gaelle Cau. **A magyar változatot lektorálta:** Fidrich Róbert, Kapitányné Sándor Szilvia.

2024. december. Dizájn: contact@onehemisphere.se **Fotó:** © Shutterstock.

Jelen kiadvány angol változata az Európai Bizottság (LIFE Program) támogatásával készült. A dokumentum tartalmáért kizárólag a Föld Barátai Európa felel. Nem feltétlenül tükrözi a fent említett támogató véleményét. A támogató nem tehető felelőssé a benne foglalt információk felhasználásáért.

<https://mtvsz.hu/>

Magyar Természetvédők Szövetsége
1091 Budapest, Üllői u. 91/B.

info@mtvsz.hu
facebook.com/mtvsz twitter.com/mtvsz

